

Årsmelding Ryfylkemuseet 2013

SAMANDRAG

Årsmeldinga til Ryfylkemuseet bygger på ein detaljert resultatrapport til styret. Resultatrapporten og årsmeldinga viser at vi har høg grad av måloppnåing i forhold til vedtatt handlingsprogram og årsplan. På noen område har vi oppnådd svært gode resultat.

Noen av høgdepunkta i arbeidsåret 2013 har vore desse:

- ✓ Vi har gjenreist Kvitsøy Hummermuseum. Det var eit svært stor oppgåve, som er løyst i godt samarbeid med Kvitsøy kommune og frivillige krefter, men der vårt arbeid med utstillingane var eit vesentleg element.
- ✓ Vi har i tillegg hatt eit omfattande utstillingsprogram andre stader, herunder to eigenproduksjonar av relativt krevjande omfang: «Bunadsliv – ei utstilling om bunadar i Ryfylke» og «Mitt Ryfylke».
- ✓ Vi har hatt eit omfattande programtilbod. Tilbodet til barn og unge er kraftig styrka gjennom nye undervisningstilbod og ei rekke programtiltak.
- ✓ Det har til saman vore 20.679 besøkande på arrangementa våre. Det er ein auke på 1.564 frå 2012.
- ✓ Vi er aktive på digitale medium, og har lagt ut ein stor del av fotosamlinga på Digitalt museum. Som lekk i markeringa av stemmerettsjubileet har vi lagt ut ein serie forteljingar om kvinner frå Ryfylke på heimesida og YouTube.
- ✓ Vi gjennomfører eit større sikringsprosjekt for å sikre bygningar og samlingar betre, og vi har arbeidd systematisk for å sikre fotoarkivet.
- ✓ Vi har gjennomført store restaureringsprosjekt på Røynevarden og Viga.
- ✓ Vi arbeider aktivt med å ta vare på den immaterielle kulturarven, særleg gjennom framhenting, dokumentasjon og vidareføring av tradisjonshandverk, men også gjennom arbeidet ved folkemusikkarkivet og gjennom arbeid med mattradisjonar.
- ✓ I samarbeid med stiftarane har vi arbeidd med ordning og registrering av materialet i Sauda lokalarkiv som rår over eit av dei mest interessante industristadarkiva i landet. Ein del av materialet er gjort tilgjengeleg på Arkivportalen.
- ✓ På oppdrag frå Suldal kommune har vi fullført arbeidet med bygdebøkene for Jelsa. Band II blei utgitt i 2013 medan band III kjem tidleg i 2014.

ORGANISERING AV VERKSEMDA

Museet har sidan 1991 vore organisert som ei sjølveigande, privat stifting. Styret blir oppnemnd av venneforeininga til museet, kommunane i Ryfylke, Rogaland fylkeskommune og dei tilsette.

VENNEFOREININGAR

Etter endringar i lov om stiftingar blei medlemmane til museet frå 2007 organisert i ei venneforeining. Ved årsskiftet var det 343 som hadde fornya medlemskapen sin i venneforeininga gjennom betaling av årspengar. Det var 11 færre enn året før. Dei registrerte medlemmane fordeler seg slik mellom dei enkelte kommunane i Ryfylke:

KOMMUNE	2012	2013
Forsand	1	1
Strand	15	15
Hjelmeland	40	37
Suldal	120	116
Sauda	39	35
Finnøy	26	28
Rennesøy	30	27
Kvitsøy	4	4
Andre	79	80
SUM	354	343

Det blei halde årsmøte for medlemmane på Sand 14. mars. Etter årsmøtet var medlemmane inviterte til å delta på opninga av utstillinga «Bundasliv – ei utstilling om bunader i Ryfylke».

I styret for venneforeininga sit Jorunn Strand Vestbø (leiar), Einar Berge og Kristoffer Nødland. Solveig Sande og Trygve Brandal er varafolk.

Venneforeininga er medlem i Forbundet for norske museumsvenner og deltar på årsmøta til forbundet.

I tillegg til Venneforeininga til Ryfylkemuseet er det eit museumslag i Sauda og ei sjølvstendig venneforeining for ”Brødrene af Sand”. Museet samarbeider også med ei rekke andre foreiningar. Sjå meir om dette nedanfor.

STYRET

Styret har 13 medlemmar. Desse har sitte i styret i 2013:

For medlemmane (valde på årsmøtet til venneforeininga):

Terjer Hidle, Finnøy (leiar)

Vara: Audun Rake

Kristoffer Nødland, Sauda

Vara: Lars Olav Fatland

For kommunane (valde av kommunestyra):

Tore Hans Mikkelson, Forsand

Vara: Bente May Froli Stangeland

Lars Fossåskaret, Strand

Vara: Einar Berge

Morten Hetland, Hjelmeland

Vara: Lin Veronica Jacobsen

Tormod Skeie, Suldal

Vara: Kari Vaage Gjuvsland

Wenche Pleym, Sauda

Vara: Tore Johan Prestegård

Rasmus Hidle, Finnøy

Vara: Vibeke Meling

Tina Nådland, Rennesøy

Vara: Anne Kristine Sæther

Mirjam Ydstebø, Kvitsøy

Vara: Ronny Gundersen

For fylkeskommunen (valde av fylkestinget):

Liv Todnem

Vara: Ivar Tangeraaas

For dei tilsette:

Trygve Brandal

Vara: Kjell Gunnar Haraldseid

Kjersti Moe

Vara: Bernd Elmies

Styret har hatt 3 møte og behandla 14 saker.

Styret har eit arbeidsutval med desse medlemmane: Terjer Hidle, Tormod Skeie, Liv Todnem, Mirjam Ydstebø og Trygve Brandal.

Arbeidsutvalet har hatt 2 møte og behandla 2 saker.

TILSETTE

Museet har i meldingsåret hatt desse tilsette:

TYPE STILLING	TAL TILSETTE	ÅRSVERK
Faste	16	12,8
Mellombels	6	2,3
Sesong- og korttidstilsette	35	1,0
Lærlingar	1	0,5
SUM		16,6

I tillegg har vi hatt praksisplass i samarbeid med Introduksjonstenesta i Suldal.

Sjukefråveret har vore på 2,26% (mot 2,9% i 2012).

FELLESTENESTER

Eit hovudgrep i Regionalplan for Museum (Rogaland fylkeskommune 2011) er å etablere fellestenester for samlingsforvaltning.

Det blei alt i 2012 oppretta ei prosjektstilling for fotobevaring. Stillinga er lokalisert hos Haugalandmuseene, men skal arbeide for alle musea. Stillinga har tilført Ryfylkemuseet auka kapasitet og kompetanse i arbeidet med fotosamlinga.

Det er planar om å opprette tre stillingar for konserveringspersonale. Det er tilsette personale i to av desse stillingane. Desse vil komma i praktisk arbeid på nyåret 2014.

Det er endeleg planar om å opprette ei stilling for bygningsfagleg rettleiar. Denne skal vera lokalisert ved Ryfylkemuseet, men er førebels ikkje prioritert i budsjetta til fylkeskommunen.

For å styrke samlingsforvaltinga ytterlegare er musea samde om å utarbeide ein felles plan for dokumentasjon og innsamling. Det er søkt om omframme midlar til dette arbeidet.

FRIVILLIG ARBEID

Summen av den frivillige innsatsen er vanskeleg å dokumentere, men oversynet nedafor viser at han er ganske omfattande:

Venneforeininga for Brødrene af Sand utfører eit stort arbeid for å halde ”Brødrene af Sand” i drift. Til arbeidet med rigging/nedrigging og vedlikehald reknar venneforeininga årleg kring 500 dugnadstimar. I tillegg kjem den frivillige deltakinga i seglingar med fartøyet.

På Kvitsøy har vennegjengen deltatt aktivt i arbeidet med å gjenreise hummarmuseet. Etter brannen i hummarmuseet i 2011 har det vore behov for eit omfattande oppryddingsarbeid, og seinare supplement av gjenstandsmateriale som gikk tapt i brannen. Medlemmar i vennegjengen har også deltatt i arbeidet med nymontering av utstillingane.

Bygdekvinnelaga i Hjelmeland, Erfjord og Suldal hjelper oss med hovudreingjering i Viga, på Håland og på Kolbeinstveit.

På Jelsa driv ei frivillig gruppe eit programarbeid i skulemuseet. Dei møtest ein gong kvar månad, har som regel eit foredrag, og så syng dei frå songbøker som er kjøpt inn til formålet.

Museet drar nytte av frivillig innsats i arbeidet med den frukthistoriske hagen i Viga. Rogaland fruktdyrkarlag stiller med ein representant i faggruppa for hagen.

I Sauda er det eit museumslag knytt til industriarbeidarmuseet. Museumslaget har særleg engasjert seg i arkivbevaring og i arbeidet for vern og bruk av Søndena kraftstasjon, den såkalla Stasjon 3.

Foreininga Suldalsdampen har tatt vare på M/S Suldal like sidan han gikk ut av drift i 1979. Etter førespurnad frå foreininga har museet, på visse vilkår, sagt seg villig til å gå inn som eigar av båten på. Overføring av båten vil skje i 2014. Foreininga vil halde fram som ei venneforeininga.

I arbeidet med atterreising, dokumentasjon og vidareføring av den handlingsborne tradisjonskunnskapen i bygningsfaga er vi heilt avhengige av at tradisjonsberarar og informantar stiller opp og er med oss i arbeidet. I år har det vore stor innsats i restaureringsarbeida på Viga, men

det har også vore frivillig deltaking i arbeidet med riving av never og i arbeidet med restaurering av lòa på Røynevarden.

KVALITETSSIKRING

Museet driv eit systematisk HMS-arbeid i samarbeid med Haugaland HMS. Det blir kvart år utarbeidd ein samarbeidsplan som lister opp dei tiltaka ein tar sikte på å gjennomføre.

Museet blei i 2008 meldt inn som IA-bedrift. Avtalen blei i 2011 fornya som lekk i vidareføring av IA-satsinga. Innmeldinga er følgt opp med deltaking på kurs, og det er avvikla obligatorisk internsamling for dei tilsette.

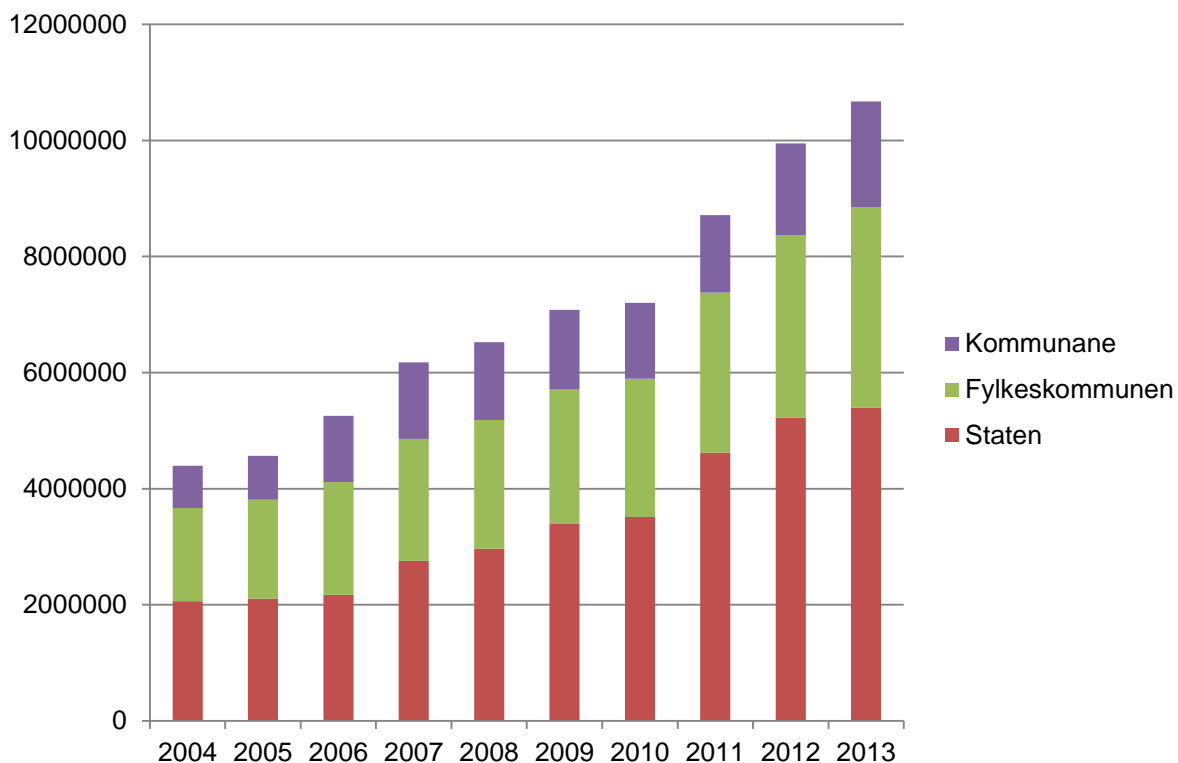
Det blir frå overordna styresmakter stilt krav om eit stort utval planar for verksemda. Med grunnlag i slike planar utarbeider vi kvart år rullerande handlingsprogram og årsplanar. Med bakgrunn i krav frå Kulturdepartementet om å legge reviderte planar for ei rekke arbeidsområde ved budsjettsøkna den til departementet, er det arbeidd med planar både for samlingsforvaltning, bygningsforvaltning, forskning, formidling, deltaking i nasjonale og internasjonale museumsnettverk og intern organisering.

For å vedlikehalde og utvikle kompetansen til dei tilsette deltar vi på samlingar, møte, kurs, seminar og konferansar innafor aktuelle fagområde, og vi oppmuntrar dei tilsette til å ta på seg verv i nasjonale og internasjonale organisasjonar for på den måten å få rimeleg tilgang til informasjon og kompetanseutviklande aktivitetar. Alle dei fast tilsette har deltatt på slike aktivitetar i 2013. Detaljert oversyn over deltakinga finst i resultatrapporten til styret.

RAMMEVILKÅR

Inntektene til museet er driftstilskott frå Kulturdepartementet, Rogaland fylkeskommune, vertskommunen Suldal og andre kommunar i Ryfylke, ulike former for prosjekttilskott, tilskott til særlege tiltak, gåver og eigeninntekter i form av billettinntekter, sal av tenester, medlemspengar, varesal, kurs m.v.

Museumsreforma har gitt grunnlag for vekst i årsbudsjetta dei siste åra. Museumsreforma har vore eit statleg program for vidareutvikling av musea. Men vi har også oppnådd auke i driftstilskotta frå Rogaland fylkeskommune og vertskommunen Suldal. Grunngevinga for auken i desse tilskotta har dels vore arbeidet med å utvikle eit barnekultursenter (Lølandsenteret), dels ansvaret for drift og vedlikehald av Li. Summen av bokførte driftsinntekter var i 2013 på 12,9 mill. kr. Av dette utgjorde driftstilskotta 10,8 mill. kr. Utviklinga av driftstilskotta dei siste åra er slik:

I tillegg til driftsmidlane søker museet om prosjektmidlar for å gjennomføre særlege prosjekt. I 2013 utgjorde prosjektmidlane om lag 2,4 mill. kr. Eigeninntektene utgjorde 1,9 mill. kr., eller om lag 12,5% av inntektene.

Kulturdepartementet bidrar med det største tilskottet til drifta, deretter kjem Rogaland fylkeskommune og vertskommunen Suldal. Dei andre kommunane i Ryfylke bidrar med mindre støtte til drifta. Dei ordinære driftstilskotta frå staten, fylkeskommunen og kommunane utgjør 70% av dei samla inntektene til museet.

Veksten i inntektene har gitt grunnlag for auke i personalet og styrka innsats på mange område det siste ti-året, men Ryfylke er ein stor og mangfaldig del av landet, noe som gjer at oppgåvene alltid er fleire enn det vi rekk å ta i ferde med.

MUSEET SOM SAMFUNNSMINNE

Den eine, store oppgåva til musea er å vera *samfunnsminne*. Denne oppgåva søker vi å løyse gjennom å drive med innsamling, dokumentasjon, forskning og bevaring, dei siste åra omtala som forvaltning og forskning i dokument frå Kulturdepartementet.

BYGNINGAR

Den bygningssamlinga Ryfylkemuseet forvaltar er relativt stor. Ved utgangen av meldingsåret var talet på antikvariske bygningar som museet har fullt eller delt ansvar for 77. Det har ikkje skjedd noen endring i storleiken på bygningsmassen dette året. Dei antikvariske bygningane fordeler seg slik på dei ulike avdelingane:

KOMMUNE	STAD	EIGAR	TAL
Forsand	Bergevik	Grunneigar	1
Hjelmeland	Viga	Sjølv	10
Suldal	Håland	Sjølv	3
	Jelsa	Sjølv	1
	Sand	Sjølv	1
	Kvæstad	Sjølv	2
	Ritland	Grunneigarane	4
	Kolbeinstveit	Sjølv	16
	Øystad	Grunneigarane	2
	Lalid	Grunneigarane	1
	Røynevarden	Sjølv	6
	Li	Suldal kommune og Rogaland fylkeskommune	13
Sauda	Hustveit	Sjølv	11
	Åbø-byen	Sjølv	2
	Slettedalen	Sauda kommune	1
Rennesøy	Bakken	Rennesøy kommune	2
Kvitsøy	Grønningen	Kvitsøy kommune	1
SUM			77

I tillegg til den antikvariske bygningsmassen forvaltar museet eit bygg for kontor-, arkiv- og verkstadsfunksjonar og eit bygg for lager- og verkstadsfunksjonar på Sand.

Den store bygningsmassen reiser utfordringar av to slag: Den eine er å ha tilstrekkeleg kapasitet til å kunne drive eit tilfredsstillande restaurerings-, pleie- og vedlikehaldsarbeid. Den andre er å ha tilfredsstillande kompetanse til å kunne drive ei truverdig forvaltning av bygningssamlinga.

Gjennom systematisk arbeid sidan 1995 har vi etter kvart bygt opp god kompetanse på bygningsvern. Vi legg stor vekt på å hente fram, dokumentere og vidareføre den handlingsborne tradisjonskunnskapen som vi ser på som ei verneoppgåve i seg sjølv. Dette er i tråd med UNESCOs konvensjon om immaterielt kulturvern som Norge har slutta seg til, og der handverkskunnskap er ei av dei prioriterte arbeidsoppgåvene. I 2013 har vi særleg arbeidd med laft og tørrmuring.

Kompetansehevinga har ført til at vi har fått eit meir realistisk bilde av tilstanden til bygningane. Denne var dårlegare enn vi tidlegare hadde rekna med, og det er blitt avdekka eit

stort etterslep på vedlikehald. Vi ser også at endring mot eit våtare og mildare klima aukar behovet for vedlikehald og reparasjon av bygningane våre.

Vi er tildelt rolla som ansvarsmuseum for Nasjonalt nettverk for bygningsvern og handverkskompetanse på museum (Byggnettverket). Gjennom rolla som ansvarsmuseum har vi arbeidd for å styrke merksemda om bygningsvernet på musea. Dette har ført til ei prioritering av bygningsvernet i tildelingane frå Kulturdepartementet.

Det er i tillegg stilt omframme midlar til rådvelde som har gjort det muleg å engasjere prosjekthandverkarar i Viga.

FARTØY

Museet eig 12 mindre båtar og Ryfylke-jekta ”Brødrene af Sand”.

Venneforeininga for ”Brødrene af Sand” har også i 2010 tatt hovudansvaret for drifta av fartøyet og har lagt ned eit stort arbeid med vårpuss og anna vedlikehald, rigging for sesongen og nedrigging og klargjering for vinteropplag. Jekta har vore ute på 7 tokt i 2013, og i tillegg 4 turar med medlemmar i venneforeininga 3 seilasar og ein opplæringstur for formidlarane, i alt 14 turar. Venneforeininga har tilsyn med fartøyet medan det ligg i vinteropplag. Det er investert i betre vinterdekning. Det er behov for utskifting av masta og eit større vedlikehaldsarbeid på dekket. Dette er det søkt om midlar til for 2014.

Det har vore utført eit større arbeid for å klargjera føresetnadane for overføring av eigarskapet og forvaltinga av M/S Suldal frå Foreininga Suldalsdampen til museet. Desse føresetnadane var på plass og vedtak om overføring blei gjort i desember. Suldal kommune og Rogaland fylkeskommune har løyvd pengar til sikring av fartøyet. Den formelle overføringa vil skje i 2014. Det er søkt om midlar til å komma i gang med restaureringa.

GJENSTANDAR

Museet eig eller disponerer gjennom deponeringsavtalar følgjande gjenstandssamlingar:

KOMMUNE	STAD	TAL GJEN- STANDAR	AV DESSE		
			REGIST- RERT	KATALO- GISERT	KAT. I PRIMUS
Forsand	Forsand b.mus. (D) ¹	700	0	640	0
	Bergevik, sjøhuset	500	0	0	0
Hjelmeland	Viga ²	2192	2192	2192	2170
	Hjelmeland b.mus. (D)	1688	1348	1348	1346
	Årdal b.mus., Høiland ³ (D)	591	225	229	210
Suldal	Håland	854	854	854	854
	Jelsa skulemuseum	67	0	0	0
	Sand ⁴	2479	2479	1807	1807
	Kolbeinstveit	1211	1211	1211	1211
	Røynevarden	359	359	359	359
	Kvednahola	44	0	0	0
	Li (D)	988	988	988	0
Sauda	Hustveit	527	527	527	527
	Industriarb.museet	539	539	489	539
	Sauda museum	1227	1227	186	186
Finnøy	Finnøy bygdemu- seum (D)	1700	1669	1669	0
Rennesøy	BibMus, Kulturhuset	165	0	0	0
	Bakken	100	0	0	0
	Mosterøy b.mus.	455	455	0	0
Kvitsøy	Hummermuseet (D)	407	407	0	0
Magasinet Åmøy ⁵	Åmøy	3084	3084	3084	3084
SUM		19887	16586	14520	12218

Det har i 2013 vore ein tilvekst av 51 gjenstandar. 19 gjenstandar er samla inn på Kvitsøy til erstatning for tapte og brannskadde gjenstandar etter brannen i hummarmuseet. 32 andre gjenstandar er gåver frå ulike gjevarar. All tilvekst er fortløpande katalogisert i Primus med foto.

Museet fører ein restriktiv innsamlingspolitikk og prioriterer i hovudsak gjenstandar som er knytt til faglege innsamlingsplanar og dokumentasjonsprosjekt.

Størsteparten av gjenstandane til museet er plasserte i miljøutstillingar på dei ulike anlegga. Resten er magasinerte på tre ulike lokalitetar: I lagerhallen som Ryfylkemuseet disponerer i fellesmagasinet for musea i Rogaland på Åmøy, i magasinet i nybygget på Sand og i lagerhallen på Gardaneset på Sand.

¹ D: Gjenstandane er deponert til Ryfylkemuseet. Eigeomsretten ligg hos den respektive kommunen.

² Grunneigar på garden står som eigar av gjenstandane.

³ Samlinga vart huslaus i Årdal i 2010 og måtte flyttast til Sand. Ein del av gjenstandane vart kasserte pga. dårleg tilstand.

⁴ I utstilling på Nesasjøhuset, i magasin i nybygget og i lagerhall på Gardaneset.

⁵ Dei største gruppene her er gjenstandar frå Erfjord bygdemuseum og frå samlinga etter Johs. Rasmussen på Sand.

NATURHISTORISKE SAMLINGAR OG KULTURLANDSKAPSVERN

Ryfylkemuseet er i hovudsak eit kulturhistorisk museum. Men slik samlingane er lokaliserte, ligg forholda godt til rette for å formidle samanhengar mellom kultur og natur. Det er særleg to stader vi har kome i gang med slikt arbeid.

I samarbeid med Nordisk Genbank og frivillige krefter i Hjelmeland er det bygt opp eit klonarkiv med 130 tre av 91 eldre eple-, pære- og plommesortar frå Ryfylke på Viga i Hjelmeland. Så godt som alt tilgjengeleg areal i Viga er nå tilplanta.

Gjennom samarbeid med Sauda kommune, Fylkesmannen i Rogaland og Nord-Rogaland og Sunnhordland friluftsråd har museet i lengre tid arbeidd med restaurering, tilrettelegging og skjøtsel av det eine bruket, Jonegarden, på Hustveit i Sauda. Gjennom bruk av forkjøpsrett har Staten her sikra seg eit unikt naturområde som strekker seg frå fjorden og opp til høgaste heia. Potensialet for bruk til kultur- og naturhistorisk formidling, undervisning og friluftsmål er stort. Vårt bidrag har vore utstillingar i løa og ei skiltutstilling ute i kulturlandskapet. Vi saknar eit sterkare engasjement frå eigaren for skjøtsel av kulturlandskapet.

Gjennom kjøpet av Li har Rogaland fylkeskommune og Suldal kommune fått hand om både bygningar, innmark og utmark. Museet har tatt på seg eit ansvar for forvaltning og drift av bygningane, men det er uklart kven som skal ha ansvaret for skjøtsel av kulturlandskapet.

FOTO

Ryfylkemuseet har ei fotosamling som tel vel 105.000 foto. Dette fordeler seg på kulturhistoriske foto frå regionen, spesialsamlingar, egne opptak og gjenstandsfoto.

Vi har om lag 30 000 kulturhistoriske foto frå Ryfylke. Ein del av desse er reprofoto, avfotograferingar av eldre bilde som er lånte inn frå eigarane av bilda. Museet har hatt slike fotoaksjonar i samarbeid med kommunane i Sauda, Suldal, Hjelmeland og Finnøy og sit med negativar i arkivet. Opplysningar om hovuddelen av dei eldre bilda er katalogiserte og lagt inn i database i programmet Primus. Alle desse reprobilda er digitaliserte. Andre viktige samlingar er samlingar etter Alice Archer, Julius Bårdsen og Finn Johannesen.

Samla tilvekst av foto i 2013 var 3600 foto.

Etter kvart som fotosamlinga blir digitalisert kan heile eller delast av samlinga gjerast tilgjengeleg på internett. Vi legg ut foto på Digitalt Museum, ein felles nettportal for norske museum, www.digitalmuseum.no. Ved utgangen av 2013 hadde vi 4137 foto publisert på Digitalt Museum samt 3082 katalogpostar for museumsgjenstandar. Ei tematisk nettutstilling om Archer-samlinga ligg likeeins på nettet, på nettsida til Fotonettverk Rogaland, www.fotonettverk-rogaland.no/nettutstillinger/alicearcher. Det ligg lenke til desse nettsidene på heimesida til Ryfylkemuseet.

VIDEO OG FILM

Samlinga av video- og filmopptak er på i alt 160 nummer. Av desse er 55 videoopptak som gjeld aktivitetane ved folkemusikkarkivet. 4 er smalfilmar, og av resten er fleirtalet opptak som speglar ulike sider ved aktiviteten til museet elles.

LYDOPPTAK

Lydopptaksamlinga ved Ryfylkemuseet tel 1095 nummer inklusive opptaka i folkemusikkarkivet. Lyden er registrert på ulike lagringsmedium som spoleband, kassetar, DAT-kassetar, minidisk og digitale lydfiler. Noko over halvparten av opptaka er intervju som også er skrivne av, men teksten er ikkje lagt i nokon form for database som kunne gi grunnlag for elektronisk søk. Det meste av lydopptaka i folkemusikkarkivet er digitalisert.

Ved innsamling av lyd bruker vi nå harddiskopptakar og materialet blir lagra på server som digitale lydfiler. Det er ei utfordring å sikre tidlegare opptak som er gjort på ulike typer band.

PRIVATARKIV

Privatarkivsamlinga ved Ryfylkemuseet omfattar 170 arkiv. Desse er av svært ulik storleik, frå fleire hyllemeter til nokre få dokument. Noko av materialet er ferdig ordna, men det meste ikkje. Privatarkiva utgjer om lag 80 hyllemeter.

Tilveksten i 2013 var på 6 mindre privatarkiv.

Det nye museumsbygget på Sand rommar gode arkivrom der det aller meste av arkivmaterialet nå blir oppbevart. Dette gjeld både foto-, papir- og lydarkiv.

DIGITALT ARKIV

Som ein forstår er det eit mål at store delar av arkivmaterialet til museet etter kvart blir digitalisert, både av omsyn til sikring av materialet og lettare tilgang til det. Dette er eit omfattande arbeid som vil ta tid om vi skal få det til innafor dei ordinære driftsmidlane.

Det digitale arkivet blir sikringskopierte gjennom driftsavtalen for dataanlegget som vi har med Kultur IT på Lillehammer.

BIBLIOTEK

Det er i 2013 registrert ein tilvekst på 31 bøker. I tillegg kjem ein del årbøker som vi får tilsendt gjennom bytesamband.

DOKUMENTASJON OG FORSKING

Ryfylkemuseet har eit langsiktig samarbeid med Suldal kommune om skriving av bygdebøker for dei ulike delane av kommunen. I 2013 er arbeidet med bygdebøkene for gamle Jelsa kommune fullført. Eitt band Jelsa-historie blei utgitt i 2010. Band to blei lansert i desember

2013. Det siste bandet kjem på nyåret i 2014. Arbeidet held nå fram med bygdebøker for gamle Suldal kommune.

På oppdrag frå Hydro Energi arbeider vi med ei jubileumssoge som skal vera ferdig til det i 2015 vil vera 50 år sidan første turbinen blei sett i drift i Røldal Suldal Kraft.

Arbeidet med oppbygging av kompetanse om tradisjonshandverk omfattar også forskingsoppgåver, men dette er omtala på annan stad i årsmeldinga.

MUSEET SOM MØTEPLASS

Den andre hovudoppgåva til musea er å vera *møtestad og dialoginstitusjon*. Musea må kommunisere med omverda for å formidle kunnskap og opplevingar. Suksessen til musea blir ofte målt ut frå publikumstalet. Ryfylkemuseet legg stor vekt på å styrke den utoverretta verksemda ved museet.

VITALISERING AV PUBLIKUMSTILBODET

Ei av dei store utfordringane for Ryfylkemuseet er å vitalisere dei ulike avdelingane som hører museet til. Vi forvaltar eit unikt materiale som kan gi vesentlege bidrag både til kulturelt medvit og identitetsbygging, og til utvikling av reiselivet i regionen. Men vi ser samtidig at publikum stiller stadig større krav til eit aktivt programtilbod for at det skal vera attraktivt å besøke museet. Det vil gå fram av omtalen nedanfor at vi har lagt stor vekt på å komma dette behovet i møte.

Etter søknad har Ryfylkefondet gitt tilsegn om eit tilskott på til saman 2,5 mill. kr. for tiltak i dei kommunane som er med i Ryfylke IKS. På dette grunnlaget blir det arbeidd med detaljplanar og tilleggsfinansiering for fleire tiltak under hovudtittelen ”Mitt Ryfylke”. Prosjektet er ein del av merkevareprosjektet til Ryfylke IKS. Som lekk i dette prosjektet blei det i november opna ei utstilling i Nesasjøhuset på Sand med same tittel.

I Kvitsøy blei det i perioden 2006-2009 etablert eit museum med høg standard knytt til forteljinga om hummaren og andre fiske. Museet brann i mai 2011. Arbeidet med gjenreising starta straks, og nytt museum blei opna 1. juni 2013.. Den store utfordringa er i tillegg å få til eit skule-, aktivitets- og publikumstilbod som står i stil med investeringane. Dei driftsressursane som er nødvendige for å få dette til er førebels ikkje til stades.

BARN SOM PRIORITERT MÅLGRUPPE

Etter avtale med den nå oppløyste stiftinga Rasmus Løland-markeringa har museet tatt på seg å arbeide for etablering av eit senter for nynorsk barnekultur og –litteratur i tilknytning til hovudsetet til museet på Sand. Frå hausten 2008 har det vore arbeidd med finansiering av tiltaket. Dei første løyvingane, frå Suldal kommune og Rogaland fylkeskommune, kom på plass i budsjettet for 2010, og vi kunne våren 2011 opne ei utstilling basert på forteljinga om ”Kvitebjørnen” i tilknytning til markeringa av at det i 2011 er 150 år sidan dikteren blei født.

Frå 2012 har Kulturdepartementet gitt eit driftsilskott som har gitt grunnlag for styrking av den bemanninga som arbeider med oppgåvene. Dette har gjort at tilbodet om aktivitetar, programtiltak og undervisningstilbod har auka monaleg.

UTSTILLINGAR

Museet har hatt desse temautstillingane i meldingsåret:

01.01-31.12 *BibMus*, permanent utstilling i Kulturhuset Meieriet, Vikevåg

01.01-31.12	<i>Garden og folka</i> , permanent utstilling på Kolbeinstveit
01.01-31.12	<i>Stader i Ryfylke</i> , permanent punktutstilling på Preikestolen Fjellstue
01.01-31.12	<i>Stavkonstruksjonen</i> , permanent utstilling på Hustveit
01.01-31.12	<i>Garden og folka</i> , permanent utstilling på Hustveit
01.01-31.12	<i>Kvitebjørnen</i> , utstilling for barn, Nesa-sjøhuset, Sand
01.01-30.11	<i>Det gode liv</i> , mellombels utstilling, Nesa-sjøhuset, Sand
01.01-31.12	<i>Skog og sagbruk</i> , permanent utstilling, Hustveit
01.01-31.12	<i>Lekmannsrørsla og bedehusa</i> , Bethel, Finnøy
01.01-31.12	<i>Kulturlandskapet</i> , utandørsutstilling, Hustveit
01.01-03.03	<i>Vern i vev</i> , Else Moe Schmidt, Nesasjøhuset, Sand
14.03-31.08	<i>Bunadsliv – ei utstilling om bunadar i Ryfylke</i> , Nesasjøhuset, Sand
01.06-31.12	<i>Frå teine til fat</i> , Kvitsøy Hummermuseum
01.06-31.12	<i>Fiske året rundt</i> , Kvitsøy Hummermuseum
01.06-31.12	<i>Båten og motoren</i> , Kvitsøy Hummermuseum
07.09-05.10	<i>Spor på stedet</i> , Nesasjøhuset, Sand
13.11-31.12	<i>Mitt Ryfylke</i> , Nesasjøhuset, Sand

Vi er og ”medeigarar” i ei vandreutstilling om *Rasmus Løland* som blir administrert av Ny-norsk Kultursentrum, og i vandreutstillinga *Spor på stedet*, som blir administrert av Oslo Museum for Mangfaldsnettverket.

Følgjande anlegg har hatt faste opningstider i sommarsesongen:

Sjøhuset i Bergevik, Forsand – fredag, laurdag og søndag
Hjelmeland bygdemuseum – måndag-fredag (heile året)
Viga - torsdagar
Skulemuseet på Jelsa – laurdag og søndag
Håland - fredagar
Nesasjøhuset, Sand – heile veka (vintersesongen ope på kvardagar)
Kolbeinstveit – heile veka
Røynevarden - tysdag
Li-tunet – tysdag-søndag
Industriarbeidarmuseet i Åbø-byen, Sauda – onsdagar
Hustveit – onsdagar
BibMus, Rennesøy – heile året i oppningstidene til biblioteket
Humarmuseet, Kvitsøy – laurdagar og søndagar

Dei stadene der det er ope berre ein eller to dagar er stader som er med på programmet til den ambulerande museumsverten. Dette gir ikkje noe breitt tilbud til publikum, og vi vurderer nå om resultatet står i forhold til innsatsen.

I tillegg til dei faste opningstidene har det vore omvising av grupper og arrangement ved fleire andre avdelingar.

ARRANGEMENT

Attåt opne anlegg og utstillingar, og ofte i tilknytning til desse, har museet kvart år ei rekke arrangement av ulike slag. I 2013 har vi hatt desse arrangementa:

Aktivitetsoversyn 2011			
Utstillingsopningar			4
Tokt med "Brødrene"			7
Bokkafe			1
Foredrag			11
Årsmøte			1
Konsert			5
Songkveld			11
Familedag//aktivitetsdag/leikedag			10
Forteljarforestilling/lesestund			14
Nissekveld			2
Opplegg for skular og barnehagar			23
Internasjonal kafe			7
Andre arrangement			4
SUM			100

Under «tokt med Brødrene» er tatt med 3 tokt med skuleelevar frå Suldal. Desse kunne og vore rubrisert som «skuleopplegg». Aktivitetane mot skule og barnehage har hatt eit markert oppsving i meldingsåret.

BARN OG UNGE

Museet fekk gjennom driftstilskotta frå og med 2012 særlege ressursar til å utvikle tilbodet til barn og unge. Tilskotta hadde bakgrunn i søknadar om midlar til å realisere ideen om eit barnekultursenter, som var eit av måla til Stiftinga Rasmus Løland-markeringa (2007-2011). Arbeidet har ført til ein markert auke i tilbodet til denne målgruppa. Over halvparten av dei utoverretta arrangementa våre (sjå ovanfor) har vore retta mot barn og unge.

Det er utarbeidd undervisningsopplegg for fleire av anlegga til museet:

- «Brødrene af Sand» - revidert opplegg for 9. klassetrinn
- Håland, 2. og 3.-4. trinn
- Åbøbyen og Industrierbeidarmuseet – inngår i skulebesøk i skulesekkplanen for Sauda
- Kolbeinstveit – 1.-3. trinn
- «Kvitebjørnen» - ressurshefte for barnehagar og 1.-4. trinn
- Kvednahola, barnehagen
- Viga – mellomsteget

I tillegg nyttar Nesflaten skule husmannsplassen Røynevarden ut frå eigenutvikla opplegg.

Den årlege folkemusikkhelga samlar deltakarar på tvers av generasjonane, og det var også i år eit stort innslag av barn og unge på dei ulike kursa.

Formidling til barn og unge inngår i programmet for bruk av byggeplassane våre som lærea-renaer. Vi har i år hatt skulebesøk på Røynevarden og i Viga, og vi har deltatt på yrkes- og utdanningsmessa i Sauda.

Det var fullt hus på nissekveldane som blei arrangert på Kolbeinstveit og Viga før jul. Dette er arrangement der forteljing er ein viktig del av programmet.

TURISTINFORMASJON

På oppdrag frå Suldal vekst har vi drive turistinformasjon på Sand i sommarsesongen. Dette har vore ein ”vinn-vinn-situasjon” der begge partar har fått eit større publikumstilbod for dei same pengane som tidlegare blei brukte på bemanning av to besøksstader. For museet har det ført til meir besøk på museumsanlegget på Sand.

BESØK

Statistikken for publikumsbesøk i 2013 samanlikna med tala for 2012 ser slik ut:

STAD	2012	2013
Forsand bygdemuseum	163	85
Viga	868	292
Hjelmeland bygdemuseum	120	178
Håland	839	175
Jelsa skulemuseum	1 307	340
Nesa-sjøhuset	5 830	5 554
Kolbeinstveit	2 482	1 302
Røynevarden	750	161
Li	589	506
Kvednahola		5
Hustveit	1 061	2 187
Industriarbeidarmuseet	300	105
Bakken	0	56
BibMus	342	750
Finnøy bygdemuseum	80	0
Betel, Finnøy	1268	746
Kvitsøy Hummermuseum	0	1 884
Brødrene af Sand	100	508
Sum museumsanlegg	16 099	14 709
Eksterne arrangement	518	2 513
Suldalsdampen	0	0
Turistinformasjon	2 498	3 332
Sum publikum	19 115	20 679

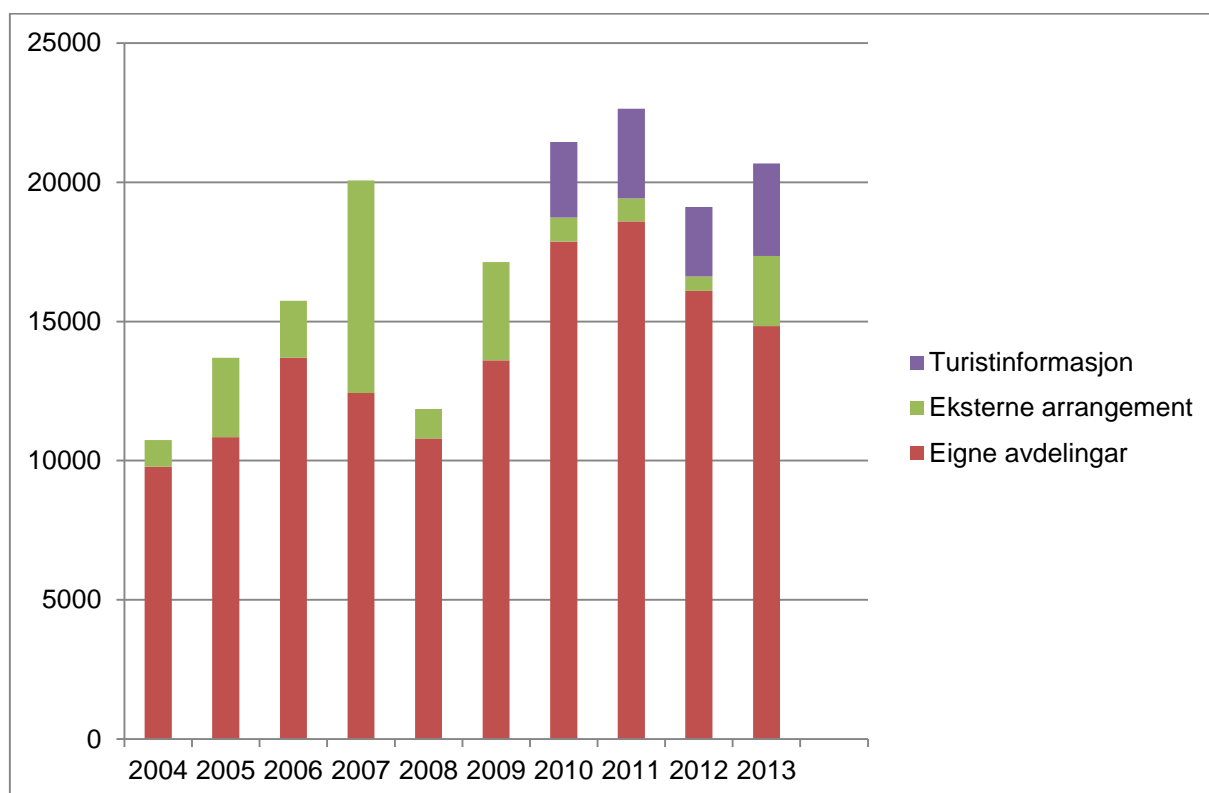
I tillegg til dei tala som kjem fram her kjem besøk på anlegga våre utanom opningstidene. Vi har heller ikkje tal for besøk på vandreutstillingane «Spor på stedet» og utstillinga om Rasmus Løland.

På Hustveit er det installert automatisk teljing av dei besøkande i døra til låa. Det oppgitte talet er justert i forhold til mulege feilkjelder.

Vi deltar i tilskipinga av Haukeliseterfestivalen som i år gikk av stabelen 13. – 16. juni og samla 732 deltakarar. Desse er ikkje med i publikumsstatistikken vår.

Besøksstatistikken viser ein gledeleg framgang frå året før. Samla sett har vi nådd målet vårt om å komma opp att på eit besøk på kring 20.000 i året. Det er likevel store variasjonar i besøket på dei enkelte avdelingane frå det eine året til det andre, og enkelte avdelingar har ei svak og til dels skuffande utvikling. Dette blir kompensert ved at vi kan bokføre eit veksande publikum på eksterne arenaer. Det er ei utfordring å finne fram til formidlingstiltak som i større grad trekker publikum til våre egne arenaer.

I ei grafisk framstilling ser besøksutviklinga dei siste 10 åra slik ut:

DIGITALE MEDIA

Auka bruk av tilbodet vårt på elektroniske media kompenserer noe av tapet i besøket på avdelingane. Besøket på vår avdeling i Digitalt Museum var i 2013 på 844. Her har vi liggande 4.160 fotografi, 1541 gjenstandar og 3 digitale forteljingar. Nye fotofiler er klargjort for publisering.

Vi brukar heimeside og Facebook aktivt for å gjera kjent smått og stort om det vi driv med. Det er over 600 som følgjer oss på Facebook og vi har over 30.000 treff på heimesida.

Som ein lekk i markeringa av stemmerettsjubileet har vi utarbeidd og lagt ut portrett av åtte Ryfylke-kvinner på YouTube. Desse er sett mellom 30 og 130 gonger.

Vi er aktive på handverksbloggen hyvelbenk.wordpress.com og bloggen til Norsk Skottbenk Union: skottbenk.wordpress.com.

Kvar måned har vi sidan 2004 sendt ut eit elektronisk nyhendelev. Dette hadde på slutten av 2013 i overkant av 300 ”abonnentar”.

Vi er inkludert i eit opplegg for informasjon gjennom ein applikasjon for mobiltelefon som Reisemål Ryfylke har lansert

ANDRE PUBLIKUMSTENESTER

Museet driv ei relativt omfattande rådgiving, særleg innafor bygningsvern. Oppdragsgjeverane er både kommunar og privatpersonar.

Fotosamlinga vår har mange eksterne brukarar som er på leit etter bildestoff til ulike formål. Tilgjengeleggjering av samlingane våre på Digitalt Museum genererer etterspurnad etter kopiar av bildemateriale.

Bygdebokskrivaren har mange besøk av folk som vil ha hjelp med slektsgransking.

Folkemusikkarkivet yter tenester til utøvarar av folkemusikk som er på leit etter materiale til verksemda si, og som, på visse vilkår, kan få kopiert materiale som grunnlag for innøving av nytt stoff.

PUBLIKASJONAR

I 2013 har Ryfylkemuseet publisert følgjande materiale i egne og andre publikasjonar:

- Drange, Ernst: *Jelsa – gardar og folk II*, Suldal kommune
- Høibo, Roy: *Innblikk – boka om Ryfylkemuseet*, Ryfylkemuseet

TAKK

Ryfylkemuseet vil takke Kulturdepartementet, Rogaland fylkeskommune, Suldal kommune og andre bidragsytarar for godt samarbeid og for støtte til drifta av museet.